

Folkrätt på Juridicum

EN RUNDTUR

VI SAMLAR FÖREMÅL
VI BERÄTTAR HISTORIER

VI VISAR HUR
FOLKRÄTTEN BIDRAR
TILL EN FREDLIGARE
VÄRLD

Världens första folkrättmuseum

De mänskliga rättigheterna och den internationella rätten utmanas. Världspolitiken blir mer polariserad, krig blir allt vanligare och det mänskliga lidandet ökar. Det här är processer som märks i alla länder – även i Sverige.

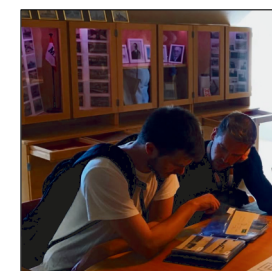
Folkrättsmuseet vill möta den här utvecklingen genom att ställa ut föremål och berätta historier som visar hur folkrätten påverkar våra liv.

Museet är en plats för **lärande**. Med hjälp av vår samling föklarar vi abstrakta rättsnormer för skolelever, studenter, forskare och beslutsfattare.

Museet är också en plats för **forskning**. Vi utforskar folkrätten och de mänskliga rättigheterna genom att kritiskt närma oss föremålen i vår samling och göra dem tillgängliga för världens folkrättsforskare.

Slutligen är museet en plats för **samtal och skapande**. På museet träffas forskare, konstnärer, studenter och samtidsvittnen för att diskutera aktuella frågor och hitta nya sätt att möta vår tids utmaningar.

Men vi behöver din hjälp. Vi vill samla in 500 000 kronor för att skapa en modern och ändamålsenlig lokal för folkrättsmuseet på Juridicum i Lund. Målet är enkelt: att förvandla en vanlig undervisningssal till världens första museum för internationell rätt.

1

Fasaden

För att börja rundvandringen: gå till huvudingången och titta på fasaden. Byggnaden som idag inhyser Juridiska fakulteten byggdes åren 1914 - 1915 och var ursprungligen tänkt som post- och telekontor. Arkitekt var Aron Johansson (1860-1936) som bland annat ritat riksdagshuset i Stockholm.

Den dominerande arkitekturstilen när byggnaden uppfördes var *Art Nouveau* eller *Jugendstil*. Stilen kännetecknades av mjuka, organiska former och naturmotiv. Den här byggnaden är däremot byggd i nationalromantisk stil.

Nationalromantikens mål var att skapa distinkta nationella arkitektoniska identiteter för alla länder. I Sverige innebar det byggnader som utstrålade svenskhet. Istället för sirliga dekorationer i *Art Nouveau*-stil valde nationalromantikerna mörkt tegel och granit; istället för djur- och blomstermotiv lät man sig inspireras av medeltida borgar.

En särskilt svensk detalj i fasaden är kronorna. Det svenska riksvapnet – tre kronor – syns till exempel på vardera sida om entrén och vid den stora klockan. När du tittar på byggnaden notera Helsingborgsteglet, de granitinfattade fönstren och det borgliknande tornet. Allt detta skulle signalera byggnadens svenskhet. När du går mot Seminarierummet, kom ihåg tornets form.

Aron Johansson
(1860-1936)

2

Fakultetens sigill

Innan vi kliver in på Juridicum, ta en titt på fakultetens sigill. I sigilletts mitt ser du det karolinska lejonet. Lejonet ska påminna om att universitetet grundades under Carl XI:s regeringstid, i början av det karolinska enväldet. I sin högra framtass håller lejonet ett svärd och i den vänstra en våg.

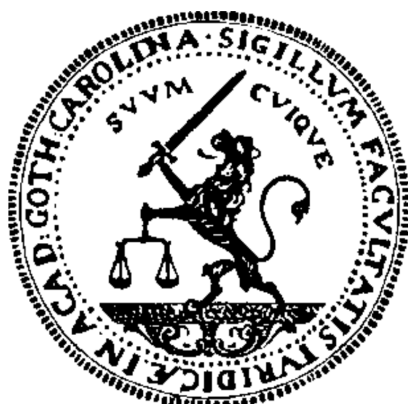
Lunds universitet grundades 1666 för att stärka kontrollen över Skånelandskapen, som blivit svenska bara åtta år tidigare. Här spelade universitetet en viktig kulturell och politisk roll. Mottot på universitetets sigill (*ad utrumque* - 'beredd till bådadera') syftade ursprungligen på att studenterna skulle tjäna Sverige på 'båda' sätten: dels genom att med studier sprida det svenska språket, dels genom att med vapen i hand försvara riket.

Ad utrumque är alltså universitetets motto, men Juridiska fakulteten har också sitt eget valspråk: *suum cuique* ('åt var och en sitt'). Detta latinska ordspråk härstammar från romersk rätt där den uttryckte rättvisans grundprincip: att ge åt var och en vad som rätteligen är deras. Principen genomsyrade den romerska rättstraditionen och har påverkat många senare västerländska rättstraditioner, särskilt inom egendoms- och civilrätten.

Men uttrycket har också använts i mörkare syften. Nazisterna, som hämtat frasen *suum cuique* (tyska: 'Jedem das Seine') från den preussiska militären, lät skriva orden över ingången till koncentrationslägret Buchenwald. Nazisternas användning av uttrycket visar hur rättvisans symboler lätt kan vändas till sin motsats.

Till vänster: Lunds universitets sigill med devisen *ad utrumque* (*paratus*), vilket på latin betyder 'beredd till bådadera'.

Till höger: Juridiska fakultetens sigill med devisen *suum cuique*, vilket betyder 'åt var och en sitt'.

3

Juridicum: en telecentral

Precis utanför Seminarierummet, på Juridicums bottenvåning, kan du se två små fönster med ställuckor. De kan verka udda men berättar en viktig historia.

Som tidigare nämnts var Juridicumbyggnaden ursprungligen ett post- och telekontor. Efter att posten flyttat ut i början av 60-talet blev byggnaden ett centrum för högsäkerhetskommunikation och en av de viktigaste kommunikationsknytpunkterna i södra Sverige. Till skillnad från andra jämnstora städer hade Lund bara ett telekontor. Alla meddelanden från södra Skåne samlades här innan de fortsatte norrut. Om kontoret i Lund slogs ut skulle all telekommunikation i södra Skåne upphöra, även den till Malmö.

Mest anmärkningsvärt är dock att kalla krigets viktigaste kommunikationslänk, 'heta linjen' mellan Moskva och Washington, faktiskt gick genom det här huset. Skulle kontoret ha slagits ut skulle alltså även direktlänken mellan Kreml och Vita huset ha skurits av.

Av det skälet behövde byggnaden förstärkas. Väggarna skulle hålla bankstandard och fönstren förseglades med tjocka lager tegel och betong - vissa tog över 40 timmar att öppna igen. De små stålbeklädda fönstren som syns i den här korridoren var de enda som inte plomberades. Tanken var att de skulle fungera som skottgluggar för svenska soldater om fienden försökte storma ingången. Man planerade för det värsta: ett sovjetiskt anfall på svensk mark.

Lund var den första staden i Sverige med elektronisk telefonväxel. Denna var en tiondel så stor som det gamla kontoret vilket skapade utrymme för Juridiska fakulteten, som flyttade in i mars 1996. Den gamla militära sambandscentralen blev ett centrum för juridisk debatt och fredssträvan. Sedan dess har den elektroniska växeln bytts ut mot en digital på andra våningen som hanterar modern IP-telefoni. Den saknar helt strategisk värde.

Vänster och ovan: Bevarade telefoner och fönsterluckor visar att byggnaden en gång var en viktig kommunikationsknytpunkt (Foto: Mariagrazia Guida).

Nedan: 60-talsinteriör från det gamla postkontoret i byggnaden som idag är Juridicum (Foto: Lunds stadsarkiv).

4

Pufendorfmontern i biblioteket

Det finns flera platser på Juridicum som uppmärksammar professor Samuel von Pufendorf (1632 - 1694). En sådan plats är en monter på bibliotekets bottenvåning, där du kan lära dig mer om Pufendorf och hans enastående arv.

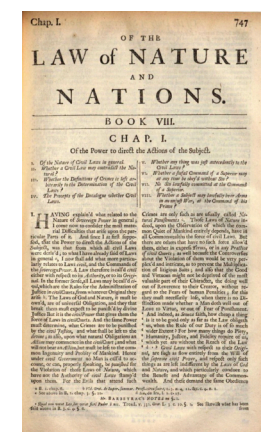
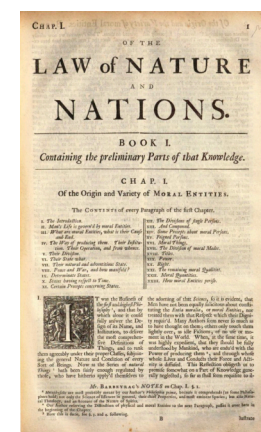
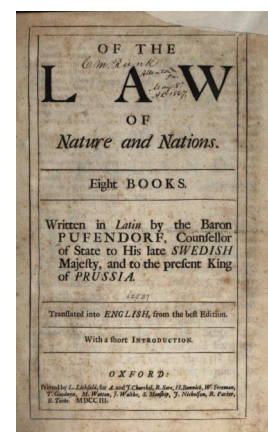
Pufendorf var Lunds universitets första internationellt erkända forskare. Han var juridiska fakultetens första dekan och rekryterades från universitetet i Heidelberg. Där hade han innehaft en professur i natur- och folkrätt ('Law of Nature and Nations'), ett pionjäruppdrag inom naturrätten och den tidiga internationella rätten.

Pufendorfs flytt till Sverige 1668 orkestrerades av rikskansler Magnus Gabriel de la Gardie och är ett uttryck för den svenska ambitionen att ge internationell tyngd åt det nya universitetet i Lund.

Om du vill veta mer om Pufendorf, följ med oss. Den här rundvandringen avslutas i ett rum som uppmärksammar honom. Där kan du få veta mer om hans arbete och hans inverkan på folkrättens utveckling.

(Foto: Mariagrazia Guida)

1965 utnämnde Juridiska fakulteten vid Lunds universitet Ruth Bader Ginsburg och Anders Bruzelius (ovan vänster) till hedersdoktorer. Under ett kort Sverigebesök 2019 mottog Ginsburg ett jubelhedersdoktorat från fakulteten i en ceremoni i Stockholm (ovan höger, foto: Niklas Björling).

5

Ruth Bader Ginsburg-porträttet

Några steg från Pufendorfmontern hittar du ett stort fotografi av den amerikanska juristen Ruth Bader Ginsburg. 1993 nominerades Ginsburg till USA:s högsta domstol av president Bill Clinton.

Ginsburg hade en speciell koppling till Lund. I början av 60-talet studerade hon ett år i Sverige – både i Stockholm och i Lund – ett år som blev betydelsefullt för hennes framtida juridiska arbete. År 1969 blev Ginsburg utnämnd till hedersdoktor vid Juridiska fakulteten för att uppmärksamma hennes enastående arbete för rättvisa.

Ginsburg, en ikon inom den amerikanska medborgarrättsrörelsen och den feministiska rörelsen, är känd för sin långa kamp för allas rätt till lika möjligheter. Hon blev känd för att utmana amerikansk lagstiftning som särberhandlade män och kvinnor och lyckades förändra det juridiska landskapet till det bättre. I början på 2019 hade en spelfilm om Ginsburg, *On the Basis of Sex*, Sverigepremiär, kort efter en dokumentär om Ginsburg med titeln RBG.

Ruth Bader Ginsburg och Mats Tjernberg (Juridiska fakulteten) vid ceremonin som uppmärksammade RBG:s jubelhedersdoktorat 2019 (foto: Niklas Björling).

6

ThyssenKrupp-hissen

Om du tittar närmare på hissen när du tar dig uppåt i byggnaden kan du se logotypen för det tyska företaget ThyssenKrupp, en av världens största ståltillverkare. Företaget bildades 1999 genom en sammanslagning av företagen Thyssen och Krupp. Loggan visar båda företagens arv: Bågen som symboliserar Thyssen ovanför Krupps tre överlappande ringar – en symbol för den kontinuerligt svetsade räl som gjorde företaget världsledande på 1850-talet.

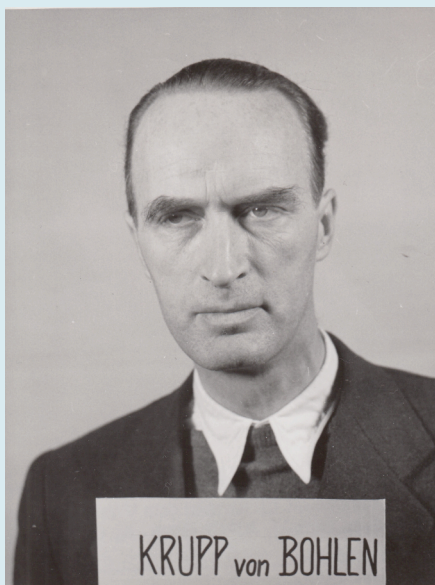
Sedan den tiden har Krupp varit en storspelare på världsmarknaden. Först genom tillverkning och distribution av järnvägsräls, sedan som vapentillverkare för den preussiska militären. *Kruppstahl*, stålet som Krupp tillverkade, gav Preussen avgörande fördelar i kriget mot Österrike (1866) och Frankrike (1871). Det preussiska artilleriets framgångar drev på andra länder att modernisera sina vapenindustrier. Resultatet blev den första internationella kapprustningen – en viktig del av militariseringen av Europa under slutet av 1800- och början av 1900-talet.

Under 1900-talets första hälft var Krupp Tysklands huvudsakliga vapenproducent. De tillverkade allt från ammunition till stridsvagnar och ubåtar. Under andra världskriget bistod Krupp naziregimen genom att förse den tyska krigsmakten med vapen, som tillverkades genom tvångsarbete. Efter kriget åtalades Alfred Krupp och elva av hans högre anställda vid en av de amerikanska militärtribunalerna som ingick i Nürnbergrättegångarna. Elva av de åtalade fälldes för brott kopplade till tvångsarbete och sex av dem, däribland Krupp, fälldes även för plundring av ockuperade territorier.

Senare skulle dock alla utom en av de åtalade få sina fängelsestraff förkortade av de allierades högkommissarie i Tyskland, John McCloy. Han lät också återlämna all Krupps egendom.

Tvångsarbetare vid Kruppfabriken i Auschwitz (Foto: Jewish Virtual Library).

Alfred Felix Alwyn Krupp von Bohlen und Halbach i Nuremberg (Office of the Chief of Counsel for War Crimes, 1946).

ThyssenKrupps logotyp i Juridicums hiss (Foto: Mariagrazia Guida).

7

Korridoren på fjärde våningen

Kontorskorridoren till höger på fjärde våningen kan tyckas oansenlig idag men om vi tittar närmare hittar vi en oväntad koppling till byggnadens fascinerande historia.

Som tidigare nämnts var säkerheten i byggnaden avgörande under kalla kriget. Om telecentralen slogs ut skulle livsviktiga kommunikationsvägar skäras av. Detta ledde till att byggnaden närmast blev en fästning. Just den här korridoren fungerade en gång som skjutbana där soldater kunde öva på att försvara byggnaden om det värsta skulle hända.

Den märkligt upphöjda plattformen längs korridorens ena sida är också en rest från kalla kriget. Byggnaden var utformad för att kunna motstå ett anfall från luften. Om en bomb skulle slå ner på taket skulle en kraftig betongplatta hindra resten av byggnaden från att kollapsa. Den lilla plattformen du ser är just denna betongplatta – en del av byggnadens försvar.

Men om byggnaden trots allt skulle rasa fanns det en sista försvarslinje: bunkrar i källaren med krigstelefonväxel. Detta system var tänkt att fungera även om huvudbyggnaden hade kollapsat och skulle kunna upprätthålla förbindelser mellan de viktigaste aktörerna – som militära förband och sjukhus – i händelse av krig.

Övre: Korridoren på fjärde våningen som användes som skjutbana på 1960-talet.

Nedre: Postsortering i det postkontor som en gång fanns i byggnaden (Foto: Lunds stadsarkiv, 1960-tal).

8

Fakultetsrummet och Samuel Pufendorf

Vår rundtur avslutas här i Fakultetsrummet. Här hänger ett porträtt av Samuel von Pufendorf tillsammans med målningar av flera andra personer ur fakultetens historia: Carl Johan Schlyter (1795 - 1888), Johan Holmbergson (1764 - 1842) och David Ehrensträhle (1695 - 1769). Men framför allt finns i det här rummet Pufendorfs mästerverk: *De iure naturae et gentium* från 1672.

Pufendorfs inflytande sträckte sig långt bortom Lund. Han var en upplysningstänkare som bidrog till den moderna folkrättsdoktrinen. I *De iure naturae et gentium* bröt han med sina föregångares teologisk-juridiska tänkande och presenterade ett rationellt, sekulärt naturrettssystem. Han ansåg att folkrätten (*ius gentium*) var en del av naturren (*ius naturale*), inte separat från den, vilket kom att få stort inflytande över upplysningens rättsfilosofi.

Hans arbete orsakade också Lunds första akademiska kontrovers. Pufendorf var hyllad internationellt men mötte starkt motstånd från konservativa präster och forskare i Sverige. Han beskylldes för att vara allt från Hobbesian till ateist. Trots detta, och tack vare politiskt stöd, nådde Pufendorf stor framgång. Hans *De iure naturae et gentium* och den mer tillgängliga *De officio hominis* från 1673 vann brett erkännande. Den senare användes som lärobok ända in på 1800-talet.

Pufendorf bidrog också till teorin om rättfärdiga krig som erbjöd ett naturrettsligt synsätt, vid sidan av Grotius (vars porträtt också hänger i Fakultetsrummet) teologiska och Hobbes absolutistiska. På så sätt bidrog han till att forma ett moraliskt pluralistiskt internationellt rättssystem med utgångspunkt i det mänskliga förnuftet.

När Skånska kriget tvingade Lunds universitet att stänga 1676 blev Pufendorf statstjänsteman. Först som rikshistoriograf i Stockholm och senare i Brandenburg. Han adlades 1684 och dog i Berlin 1694, men hans betydelse för rättsligt och politiskt tänkande kvarstår än idag.

Porträtt av Samuel von Pufendorf (Foto: Mariagrazia Guida).

Guiden är skapad av:

Författare

Mariagrazia Guida

Lund, LL.M. 2026

Valerie Sophie Rücker

Lund, LL.M. 2026

Översättare

Mae Westerberg

Lund, LL.M. 2029

Erik Ejvinsson

Lund, LL.M. 2029

Layout

Flaneri Berliana Aurani

Lund, LL.M. 2027

Redaktör

Valentin Jeutner

Docent i folkrätt, Juridiska fakulteten, Lunds universitet

valentin.jeutner@jur.lu.se